امەريكانىڭ شىنجياڭغا سايات "زاڭ جوباسىن" ماقۇلداعاندىعىنا باتىل قارسى تۇرامىز، قاتاڭ ايىپتايمىز

اۆتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى شىنجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلعى مەن بايانىدى تىنىشتىعىن قورعاپ، ءار ۇلت حالقىنىڭ ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعىن، سالاماتتىق ۇقىعىن جانە دامۋ ۇقىعىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتەمىز

(باسى 1 - بەتتە)

تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىگى سىندى وبيەكتيۋ شىندىقپەن ساناسىپاي، شىنجياڭنىڭ ورنىقتىلىق، دامۋ جاعدايىن قيىنسىز جازعىردى جانە الباتى قارالادى، بۇل جۇڭگونىڭ شىكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كىلىككەندىك. شىنجياڭ ىسىندە شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالقى ەڭ سويلەۋ ۇقىعىنا يە. بۇكىل شىنجياڭداعى 25 ميلليون ءار ۇلت حالقى اتىنان بىلىك جۇرگىزەتىن ورگان رەتىندە، شىنجياڭ ۇيعۇر اۆتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى مىنانى قاتاڭ مالىمدەيدى:

ءبىز زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستار مەن ۇشقارىلىقتا دايەكتى تۇردە باتىل سوققى بەرىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ ۇقىق - مۇددەسى مەن حاۋىپسىزدىگىنىڭ زيانعا ۇشىراماۋىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتتىك. حالىق بۇقاراسىنىڭ ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعى، سالاماتتىق ۇقىعى، دامۋ ۇقىعى قورعاۋدى جانە قامتاماسىز ەتۋدى قىزمەتتىك شعار ەتۋىنى جانە تابان تىرەر تيانىنا ەتىپ، جەرگىلىكتى زاڭ ەرەجە شعارۋ ارقىلى «جۇڭحۋا حالىق رەسپۇبليكاسىنىڭ نەگىزگى زاڭى»نىڭ ادامدىق ۇقىققا قۇرمەت ەتۋ جانە قامتاماسىز ەتۋ پرينسيبىن جاپىپاي دايەكتىلەندىردىك، مۇنىڭ ىشىندە جۇيەدەن زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارى مەن ۇشقارىلىقتا زاڭ بويىنشا سوققى بەرۋ قامتىلدى. سوڭعى جىلدارى نەگىزگى زاڭ مەن قاتىستى زاڭدارىدى نەگىز ەتىپ، شىنجياڭنىڭ ءىس جۇزىندەگى جاعدايىمەن ۇشتاسترىپ، «شىنجياڭ ۇيعۇر اۆتونومىالى رايونىنىڭ ‹جۇڭحۋا حالىق رەسپۇبليكاسىنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ زاڭىن› اتقارۋ ءادىسى»، «شىنجياڭ ۇيعۇر اۆتونومىالى رايونىنىڭ ۇشقارىلىقتى الستاۋ ەرەجەسى» سياقتى زاڭ ەرەجەلەردى ماقۇلداپ، لاڭكەستىككە، ۇشقارىلىقتا زاڭ بويىنشا سوققى بەرىپ، لاڭكەستىكتىڭ ۇلت ماسەلەسى ەمەستىگىن، تىپتەن ءدىن ماسەلەسى ەمەستىگىن ايقىندايدى، لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الستاۋ قىزمەتتىن بەلگىلى ۇلتپەن، دىنمەن بايلانىستىرۋعا قاتاڭ تيىم سالىپ، ازاماتتاردىڭ ءدىني سەنىم ەركىندىگى مەن ۇلتتىق سالت - سانا، ءۇرىپ - ادەتىنە جاپىپاي قۇرمەت ەتىپ، وتە از ساندىلارعا زاڭ بويىنشا سوققى بەرۋ جانە ونى جازالاۋمەن قاتار، كوپ ساندىلارىمەن ىنتىماقتاسۋعا، ولارعا تاربيە بەرۋگە جانە قول جەتكىزۋگە، قۇتقارۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتتىك. لاڭكەستىك ارەكەتتەرگە، ۇشقارىلىق ارەكەتتەرگە جەلكىترۋمەن، ماجبۇرلەۋمەن، شىرعالاۋمەن قاتىناسقان نەمەسە لاڭكەستىك ارەكەتتەرىنە قاتىناسۋ جاعدايى جەڭىل بولىپ، قىلمىس قالىپتاسىپ، ىرىمىنداردى؛ لاڭكەستىك ارەكەتتەرگە، ۇشقارىلىق ارەكەتتەرگە جەلكىترۋمەن، ماجبۇرلەۋمەن، شىرعالاۋمەن قاتىناسقان نەمەسە لاڭكەستىك ارەكەتتەرگە، ۇشقارىلىق ارەكەتتەرگە قاتىناسقان، رەال قاتەرى بار، ناقتى حاۋىپ - قاتەر زاردابىن تۇدىرا قويماعان، قىلمىسىن تانىعان، قىلمىسىنا وپىق جەگەن، زاڭ بويىنشا قىلمىستىق جازا بەرۋ قاجەتى جوق نەمەسە قىلمىستىق جازادان كەشىرىم ەتىلگەندەردى كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۋ ورتالىقتارى كاسىپتىك شەبەرلىككە اقىسىز تاربيەلەپ، باۋلىپ، سول ارقىلى ولاردىڭ مەملەكەتتىڭ زاڭ بىلىمدەرىن يگەرۋ، ءتىل ارقىلى قارىم - قاتىناس جاساۋ، سوندای - اق جۇمىستانۋ شەبەرلىگى جاقتارىنداعى قابىلەتتەرىن ءوسىرىپ، ولاردىڭ لاڭكەستىكتىڭ، ۇشقارىلىقتىڭ قۇرباندىعىنا اينالۋدان ساقتانىپ، ازاماتتاردىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىعىنىڭ زيانعا ۇشىراماۋىن قامتاماسىز ەتتى. ءتۇرلى زاڭ ەرەجەلەردىڭ جاپىپاي، ءدال، دايەكتى اتقارىلۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ ءۇشىن، بۇكىل رايوندا، ءار دارەجەلى حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتىنە ءار دارەجەلى حالىق قۇرىلتايى ۇاكىلدەرىن ۇيىمداستىرىپ، پارەندى باقىلاۋ وركىستەتىپ، شىنجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلعىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتۋدە بەلسەندى رولىن ساۋلەلەندىردى.

قازىر شىنجياڭدا ءۇرتىس 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى تۇىلعان جوق، ءار ۇلت حالىقتىڭ حاۋىپسىز ورنىقتى ءوندىرىس، تۇرمىس ورتاسى جوندەندەگى شىنايى ارمان - تىلەگى قاناعاتتاندىرىلىپ، ءار ۇلت حالىق بۇقاراسىنىڭ ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعى، سالاماتتىق ۇقىعى، دامۋ ۇقىعى سياقتى نەگىزگى ۇقىق - مۇددەلەرى قامتاماسىز ەتىلىپ، حالىق بۇقاراسىنىڭ حاۋىپسىزدىك سەزىمى، تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى كورىنەكتى كۇشەيدى، قاتىستى شارالار بۇكىل شىنجياڭداعى ءار ۇلت بۇقاراسىنىڭ وسكەلەڭ قۇپتاۋىنا جانە شىن جۇرەكتەن قولداۋىنا يە بولدى.

امالىات شىنجياڭ ورىستەتكەن لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الستاۋ كۇرەسى مەملەكەتتى زاڭمەن جونگە سالۋ رۋحى مەن تالابىنا ۇيلەسەتىندىگىن ءارى حالقارالىق قوعامنىڭ لاڭكەستىككە قارسى كۇرەسىنىڭ ماڭىزدى قۇراماس بولىگى ەكەندىگىن، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ، نەگىزگى ادامدىق ۇقىقتى قورعاۋ باستى ماقساتى مەن پرينسيبىنە ۇيلەسەتىندىگىن دالەلدەدى.

ءبىز زاڭ الدىندا بارلىق ادامنىڭ تەپە - تەڭ بولۋىنا تاباندى بولىپ، ءار ۇلت حالقىنىڭ نەگىزگى زاڭ مەن زاڭدىاردا بەرىلگەن ءتۇرلى ۇقىق - مۇددەلەردەن تولىق يگىلىكتەنۋىن قامتاماسىز ەتتىك. اۆتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى زاڭ بويىنشا بيلىك جۇرگىزىپ، مىندەت وتەپ، نەگىزگى زاڭنىڭ جانە ۇلتتىق وڭىرلىك اۆتونومىا زاڭنىڭ، ۇاكىلدەر زاڭنىڭ، سايلاۋ زاڭىنىڭ شىنجياڭدا جاپىپاي دايەكتى تياناقتانۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتتى. سايلاۋ زاڭىن اتقارۋدىڭ ەگجەي - تەگجەيلى ەرەجەسىن بەلگىلەپ، ءار ۇلتتىڭ، اسەرەسە، حالىق سانى ءىرىشاما از ۇلتتاردىڭ مەملەكەت دەستەرىن باسقارۋعا زاڭ بويىنشا ات سالىسۋىن قامتاماسىز ەتتى. قازىر بۇكىل رايوندا زاڭ بويىنشا سايلانعان 5 دارەجەلى حالىق قۇرىلتايىنىڭ 61 مىڭ 589 ۇاكىلى (مۇنىڭ ىشىندە از ۇلت ۇاكىلدەرى 42 مىڭ 997، جالپى ۇاكىلدەر سانىنىڭ 69.81%ىن ۇىستايدى) بۇكىل رايوندىق 25 ميلليون ءار ۇلت حالىق بۇقاراسى اتىنان قوجايىن بولۋ ۇقىعىن زاڭ بويىنشا جۇرگىزەدى. شىنجياڭ ۇيعۇر اۆتونومىالى رايونىنىڭ ءتۇراعاسى، 5 اۆتونومىالى وبلىستىڭ وبلىس باستىعى، 6 اۆتونومىالى اۋدانىنىڭ اۋدان اكىمى مىندەتىن وڭىرلىك اۆتونومىا جۇرگىزەتىن ۇلتتاردىڭ ازاماتتارى وتەيدى. از ۇلت كادرلارى شىنجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلعى مەن بايانىدى تىنىشتىعىنىڭ ءتۇرلى قۇرىلىستارىندا ماڭىزدى رولدارىن ساۋلەلەندىردى. 2019 - جىلى بۇكىل رايوندا از ۇلت مەملەكەت قىزمەتكەرلەرى 91 مىڭ 76عا جەتىپ، كادرلار جالپى سانىنىڭ 40.24%ىن ۇستايدى. مۇنىڭ ىشىندە از ۇلت ايەل كادرلار بۇكىل رايوندىق ايەل كادرلار جالپى سانىنىڭ 66%ىن استامىن ۇستادى. از ۇلتتاردىڭ ءتىل - جازۋى مەن ءۇرىپ - ادەت، مادەنيەتىنە قۇرمەت ەتىلدى جانە جالعاستىرىلىپ دامىتىلدى. اۆتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى اۆتونومىالى رايونىنىڭ ءتىل - جازۋ قىزمەتى ەرەجەسى، مۇسىلماندار ازىق - تۇلىكتەردى باسقارۋ ەرەجەسى، مۇقام كوركەمونەرىن قورعاۋ ەرەجەسى، تاريحي مادەنيەتى ايگىلى قالا، مالىلەردى جانە تاريحي قۇرىلىستاردى قورعاۋ ەرەجەسى سياقتى جەرگىلىكتى زاڭ ەرەجەلەردى ىركەس - تىركەس بەلگىلەدى، قاشقار ەتىكار مەشىتى سياقتى 109 ءدىني مادەنيەتتى جۇرتتارى مەملەكەتتىك ءتۇيىندى مادەنيەتتى مۇرالار قورعالاتىن ورىندار تىزىمىنە ەنگىزىلدى؛ ۇيعۇر مۇقام كوركەمونەرى، قىرعىزدىڭ «ماناس» ەپوسى سياقتىلار بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ وقۋ - ءاعارتۋ، ءىلىم، مادەنيەت ۇيىمىنىڭ "ادامزاتتىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى ۇاكىلدەرىڭ تۇىندىلارى تىزىمى"نە ەنگىزىلدى. ۇلتتار ءتىل - جازۋى مەن مادەنيەتى شىنجياڭنىڭ ءادىلياۋ، اكىمشىلىك، وقۋ - ءاعارتۋ، اقپارات - باسپا ءسوز، رادیو - تەلەۋيزيا، ىنتەرنەت، قوعامدىق الەۋمەتتىك ىستەر سياقتى سالالارىندا جاپىپاي قولدانىلدى جانە دامىتىلدى.

شىنجياڭدا ءار ۇلت حالقى حالىق سانىنىڭ كوپ - ازدىعىنا، ءدىني سەنىمىنىڭ ايىرماشىلىعىنا قاراماستان، ساياسيدا تۇگەلدەي تەڭدەسى تەڭ، زاڭ بويىنشا تەڭ دارەجەلى ۇقىق - مۇددەدەن يگىلىكتەنەدى، تەڭ دارەجەلى بورىش وتەيدى، ءار ۇلت حالىق بۇقاراسى تالاپ - تىلەكتەرىن ءونىمدى تۇردە ءبىلدىرىپ، مەملەكەت پەن قوعامدىق ىستەردى باسقارۋ ۇقىق - مۇددەسىنەن زاڭ بويىنشا يگىلىكتەنەدى.

ءبىز ۇلتتار ىنتىماعى مەن ءدىن جاراسىمدىلىعىن باتىل تۇردە زاڭ بويىنشا قورعاپ، ءار ۇلت حالىق بۇقاراسىنىڭ گۇلدەنۋ مەن دامۋعا بىرگە بەت الۋىن قامتاماسىز ەتتىك. ۇلتتار ىنتىماعى، العاباسارلىعى دستەرىن جاپىپاي بلگەرىلەتىپ، ۇلتتاردىڭ بىرگە ىنتىماقتاسا كۇرەس جۇرگىزۋىن، بىرگە گۇلدەنىپ دامۋىن جەبەۋ ءۇشىن، اۆتونومىالى رايوندىق حالىق قۇرىلتايى تۇراقتى كومىتەتى اۆتونومىالى رايوننىڭ ۇلتتار ىنتىماعى، العاباسارلىعى قىزمەتى ەرەجەسىن بەلگىلەپ، بۇكىل قوعامدا ۇلتتاردىڭ پارىقتارعا قۇرمەت ەتۋىن، ءبىر - بىرىنە ءسۇيىنۋىن، ءوزارا كومەكتەسپ، قارايلاسۋىن كۇش سالا دارىپتەپ، ءار ۇلت بۇقاراسى بىرگە قونىستاناتىن، بىرگە ۇيرەنەتىن، بىرگە نىستەيتىن، بىرگە شاتتاناتىن قوعامدىق ورتا جاراتىپ، ىنتىماقتى، جاراسىمدى، گۇلدەنگەن، باي، وركەنيەتتى، العا باسقان، تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشىرەتىن سوتسيالىستىك شىنجياڭدى بىرگە كوركەيتۋدە. اۆتونومىالى رايوننىڭ ءدىن دستەرى ەرەجەسىن بەلگىلەپ، ازاماتتاردىڭ ءدىني سەنىم ەركىندىگى ۇقىق - مۇددەسىن تولىق